SECTION: PEDAGOGY, PHILOLOGY AND LINGUISTICS

DOI 10.70286/ISU-27.05.2026.014

ДІАЛЕКТИ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Літвіх Андрій Володимирович
викладач іспанської мови
Кафедра романської філології
Срібна Дарія Валеріївна
здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка, Україна

Іспанська мова є однією з найпоширеніших мов у світі за кількістю мовців, якою розмовляють як у Європі, так і в Латинській Америці. 21 країна світу використовує іспанську як офіційну мову, а ООН, у свою чергу, закріпила за іспанською статус однієї з офіційних робочих мов організації.

Крім цього, іспанська є, певно, найпоширенішою іноземною мовою для вивчення серед країн Європейського Союзу (поступаючись лише англійській мові) завдяки своїй відносній простоті фонетичної системи та подібності лексичного фонду до інших мов романської групи.

Враховуючи всі вищезгадані фактори, не є дивним той факт, що лінгвістичне різноманіття даної мови представлене значною кількість діалектів як в межах Піренейського півострова, так і на теренах країн Латинської Америки.

Метою даної роботи є аналіз особливостей діалектів іспанської мови, що виникли на території Піренейського півострова чи латиноамериканських країн.

Актуальність теми зумовлена все зростаючою популярністю іспанської мови та її поширенням як серед країн Європи, так і серед держав американського континенту.

Кастильська чи іспанська мова (lengua castellana іспанською) походить від народної латини та формувалася протягом століть тривалого історичного розвитку на теренах Іберійського півострова, а після відкриття Америки 1492 року розширилася і на території Нового Світу, увібравши в себе лексичні запозичення та фонетичні особливості вимови як результат контакту з іншими мовами і культурами.

Значний ареал поширення кастильської мови призвів до появи цілої низки діалектів, що вирізняються як фонетичними та граматичними, так і лексичними особливостями.

Словник Королівської академії іспанської мови (Diccionario RAE) визначає термін діалект (dialecto) як різновид мови, що не досягає соціального статусу мови та походить від певної мови (лінгвістичної системи) [4].

Також даний словник використовує термін акцент (acento) для позначення сукупності фонетичних, ритмічних та мелодійних характеристик, що визначають мову певної країни, регіону чи міста [4].

На основі зазначених визначень можна підсумувати, що в більш широкому значенні діалект є різновидом мови, який поширений на певній окремій території та виділяється сукупністю фонетичних, граматичних та лексичних характеристик.

Основним діалектом іспанської мови є кастильський діалект поширений на Півночі та в центрі країни (dialect castellano o acento septentrional), який власне і став основою сучасної іспанської мови.

Серед його особливостей виділяють:

- Чітка різниця у вимові звуків s [s] та міжзубного z [θ] у словах на ce, ci, z, наприклад poso [s] та pozo [θ];
- вимова ge, gi, j як сильний велярний звук [x], наприклад gente, jarra;
- lleísmo, тобто чітка різниця у вимові між літерами ll (звук [ʎ] та y (звук [j]);
- поширене використання vosotros/as у неформальних ситуаціях, наприклад, vosotros trabajáis;
- leísmo, тобто використання займенників le та les у ролі прямого додатку, наприклад, A Juan le veo, Le ayudé (a Juan);
- збереження інтервокального /d/ у партіспіюс (participios) (-ado: trabajado);
- чітка різниця у використанні pretérito perfecto simple (pretérito indefinido) і pretérito perfecto compuesto;
- аспірація імплозивного (кінцевого) -s, особливо в деяких частинах Кастилії та Леона: ehque (es que);
- laísmo, або використання займенників la та las як непрямих додатків у окремих регіонах, наприклад, La doy el libro a Marta, La traje un regalito a María [2; 3; 5].

Іншим діалектом іспанської мови є андалусійський діалект (habla meridional o acento andaluz), який має наступні характерні риси:

- seseo, тобто вимова ce, ci, s, z як єдиний звук [s], як у слові [póso] однаково для слів poso та pozo; проте у деяких частинах Андалусії також наявний феномен сесео (вимова міжзубного звука [θ] у буквосполученнях ce, ci, s, z: [póθo] у словах poso та pozo);
- аспірація або втрата s у кінці складу, наприклад estorno [ehtorno], otros [otroh], los tres nenes [loʰ tréʰ néneʰ] або [lo tré néne] чи los niños [loh niñoh];
- веларизація n у кінці слова: pan [paŋ];
- вимова літери l як звук [r]: cultura [curtura], falda [farda];
- феномен yeísmo, тобто відсутність різниці у вимові літер ll та y, що вимовляються як /y/: yover (llover);
- розслаблена артикуляція інтервокального звука -d-, який досить часто зникає при вимові: partío (partido);
- розслаблена артикуляція звука -ch-, що вимовляється як англійський звук [sh]: muchacho [mushasho];

- аспірація початкової літери h, hondo [jondo];
- використання займенника ustedes для неформального контексту замість vosotros/as (хоча vosotros/as також використовується, особливо серед освіченого класу суспільства) [2; 3; 5].

Також варто виділити канарський діалект іспанської мови (El dialecto canario), що вирізняється такими характеристиками:

- феномен seseo (відсутність різниці між звуками [s] і [θ]);
- аспірація або втрата кінцевого звука [s];
- використання займенника ustedes замість vosotros/as;
- значна кількість запозичень з португальської мови та слова з мови гуанчі (guanchismos (palabras de origen guanche) в лексичному складі: guagua (autobús), millo (maíz) чи gofio (harina tostada) [5].

Серед діалектів іспанської мови, які поширені в країнах Латинської Америки, виділяють мексиканський діалект (dialecto mexicano), що має наступні особливості:

- збереження інтервокальних звуків [d] та [s] у всіх позиціях;
- значне ослаблення голосних звуків, наприклад, necesito [nesíto], pues [pós] чи [ps], buenas noches [buenas noch's];
- yeísmo (відсутність різниці у вимові літер ll та y);
- надмірне використання зменшувальних суфіксів, наприклад, adiosito, ahorita, apenitas, Diosito, tantito;
- артикуляція звука -ch-, що вимовляється як звук [sh]: mucho [musho];
- переважання форми з закінченням -ra Imperfecto de Subjuntivo; майже не використовується форма з закінченням -se: fuera, llevara, hubiera;
- відмінювання безособового дієслова haber: habían fiestas; hubieron muchos niños en el parque;
- використання локалізмів мексиканського походження (ándale, chido, dizque, güey, híjole, ¿Mande?, ¡Qué padre!) та слів, що походять з мови науатль (náhuatl) (camote, chapulín, elote, guajolote, papalote) [2; 3; 5].

У свою чергу центральноамериканський діалект іспанської мови (El español de América Central), що поширений в таких країнах як Гватемала, Сальвадор, Коста-Рика, Нікарагуа, Панама, Гондурас, вирізняється такими характерними рисами:

- voseo, тобто використання займенника vos замість tú в 2 особі однини (Vos cantás замість Tú cantas, Vos comés замість Tú comes, Vos vivís замість Tú vives, Vos sos замість Tú eres, Vos tenés замість Tú tienes);
- звук [x] має гортанну вимову та вимовляється як [h];
- аспірація звука [s];
- відмінювання безособового дієслова haber: habían dos Santiagos;
- велярний звук [n] в кінці слова, що за вимовою схожий на -ing в англійській мові;
- локалізми такі як: chiva (autobús pequeño), pelado/peladito (niño), corotos (trastos; objetos personales) [2; 3; 5].

Андський різновид іспанської мови (el dialecto andino), поширений в регіоні Анд (Колумбія, Еквадор, Перу, Болівія, частини Чилі), має наступні характеристики:

- lleísmo, тобто чітка різниця у вимові між літерами ll (звук [ʎ]) та y (звук [ʝ]): pollo [ʎ] і poyo [ʝ];
- звук [s] зазвичай зберігається у всіх позиціях у слові;
- упущення ненаголошених голосних перед /s/: lun's замість lunes;
- феномен seseo (відсутність різниці між звуками [s] і [θ]);
- використання presente de subjuntivo замість imperfecto de subjuntivo (в Перу, Еквадорі та Болівії): quería que lo hagamos con rapidez;
- voseo, тобто використання займенника vos замість tú в 2 особі однини (в Перу та Болівії);
- феномен queísmo (відсутність прийменника) (в Чилі): no hay duda que; en caso que venga;
- значне поширення локалізмів з мови кечуа (quechua), наприклад: chacra, choclo, coca, gaucho, palta, pampa, poroto, quinua, yuyo [2; 3; 5].

У свою чергу карибський варіант іспанської мови (El habla caribeña) виділяється такими лінгвістичними особливостями:

- аспірація або втрата кінцевого звука [s] у складі чи слові, наприклад, las tres niñas [la tre niña], espejo [ehpejo], más [máh];
- велярний звук [n] в кінці слова, наприклад, sin [siŋ]
- часто звук [r] звучить як [l]: puerta [puelta];
- значна присутність локалізмів, лексики з мови таїно та африканізмів: guagua, afinar (congeniar), abofado (combado), ajiaco (confusión), féferes (alimento), jaba (bolsa, cesta), batey, bohío, cacique, caoba, carey, guacamayo, hamaca, iguana, maíz, maní, yuca, bachata, bemba, bongó, guinea, mambo, ñame;
- зникнення /d/ в кінці слова;
- використання займенника ustedes замість vosotros/as;
- феномен queísmo (відсутність прийменника): me di cuenta que no tenía amigos [2; 3; 5].

Також в Аргентині та Уругваї поширений так званий ріоплатський варіант іспанської мови (El español rioplatense), шо має наступні особливості:

- voseo, тобто використання займенника vos замість tú в 2 особі однини (vos cantás, vos sos, vos hablás, vos comés, vos escribís);
- аспірація та часткове упущення кінцевого звука [s]: ehtá замість está;
- вимова літер y і ll як [sh], [zh] або навіть [ž];
- відмінювання безособового дієслова haber: hubieron aumentos;
- seseo (відсутність різниці між звуками [s] і [θ]);
- тенденція до втрати -d-, особливо в -ado: comprado [comprao], tenido [tenio];
- тенденція до втрати кінцевих приголосних: usted [usté], verdad [verdá], comer [comé] (Уругвай);
- використання локалізмів, характерних для південного регіону (región austral): al pedo (inútil, en balde), atorrante (vago), bancarse (soportar), boludo (tonto),

bombacha (braga), colectivo (autobús, bus), macana (mentira, desatino), macanudo (simpático, bueno), pavada (tontería), quilombo (lío, confusión), vereda (acera), vidriera (escaparate), zapallo (calabaza, tonto);

- використання лексичних запозичень італійського походження: bagayo (bulto, paquete), boleta (multa), crepar (reventar), feta (loncha de fiambre o queso), grapa (aguardiente), laburo (trabajo), nono / nonino (abuelo), valija (maleta) [2; 3; 5].

Окремо варто зазначити, що в деякий країнах Латинської Америки відсутня різниця у використанні pretérito perfecto simple і pretérito perfecto compuesto та перевага надається використанню саме pretérito perfecto simple (pretérito indefinido).

Крім цього, іспаномовні країни американського континенту досить часто використовують англомовні запозичення (marketing, software чи email) у своєму дискурсі, що безпосередньо пов'язано з географічною близькістю до США та поширенням англійської мови у сучасному світі [1].

Також для регіону Латинської Америки є досить характерним використання локалізмів чи регіоналізмів (localismos o regionalismos), тобто слів, що використовуються лише на певній обмеженій території [4].

Так в Іспанії широко використовуються слова ordenador, móvil, habitación, coche та bolígrafo, в той час як у країнах Латинської Америки для позначення даних речей використовуються терміни computadora, celular, recámara, carro, lápiz pasta чи lapicera [1].

На Піренейському півострові для позначення автобуса використовують слово autocar чи autobús, в той час як у Латинській Америці поширені слова colectivo, combi, camión, guagua, flota, bus [2].

Іспанське слово camiseta в країнах Нового Світу отримало наступні відповідники: remera, playera, polo чи camisa [2].

Те ж саме можна сказати і про слова chancla (локальні відповідники: chancleta, chanclas, hawaiana, sandalia), nevera (відповідники: heladera, refrigerador, refrigeradora, frigider), judía (відповідники: poroto, frijol, habichuela, frejol) та bizcocho / tarta (torta, pastel, queique, queque) [2].

Дослідження показало, що іспанська мова Піренейського півострова та країн Латинської Америки має значну кількість діалектів чи регіональних варіантів, зумовлених впливом інших культур і значною територію поширення даної мови. Кожен діалект іспанської мови включає в себе поєднання фонетичних, граматичних та лексичних характеристик, що роблять його унікальним і підкреслюють загальне лінгвістичне різноманіття даної мови.

Отримані результати дослідження мають практичну цінність для фонетики, лексикології та викладання іспанської мови й окреслюють перспективи подальших досліджень у сфері діалектології іспанської мови.

Список використаних джерел

1. Atiyah S. Las diferencias ligüísticas entre el español de España y de América Latina / Atiyah S. // Al-Adab journal. – 2024. – № 150. – С. 45–68. URL: https://doi.org/10.31973/5g7mta78 (дата звернення: 25.05.2026).

2. Choi J. K., Elliott A. R., Kania S. Capítulo 5: Variación en español [Електронний ресурс] / Choi J. K., Elliott A. R., Kania S. // Español práctico: introducción al estudio de la lengua española. – Режим доступу: URL https://uta.pressbooks.pub/espanolpractico/chapter/capitulo-5-variacion-en-espanol/ (дата звернення: 25.05.2026).
3. CVC. Catálogo de voces hispánicas. [Електронний ресурс] // CVC. Centro Virtual Cervantes. – Режим доступу: URL https://cvc.cervantes.es/lengua/voces_hispanicas/ (дата звернення: 25.05.2026).
4. Diccionario de la lengua española | Edición del Tricentenario | RAE - ASALE. [Електронний ресурс] // Diccionario de la lengua española. – Режим доступу: URL https://www.rae.es/ (дата звернення: 25.05.2026).
5. Guía completa de acentos y dialectos de España | Alos Idiomas. [Електронний ресурс] // Alos Soluciones Lingüísticas. – Режим доступу: URL https://alosidiomas.com/acentos-dialectos-espana/ (дата звернення: 25.05.2026).

DOI 10.70286/ISU-27.05.2026.015

ЕТАПИ ДУХОВНОГО ПРОБУДЖЕННЯ ЛУЇЗИ КЛАРК: ВІД ЕМОЦІЙНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ДО САМОПІЗНАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖОДЖО МОЙЕС «ДО ЗУСТРІЧІ З ТОБОЮ»)

Тереховська Олена
кандидат філологічних наук, доцент
Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства
Чорна Тетяна
ОР: магістр філології
(англійська мова та література, переклад включно)
Карпатський національний університет ім. Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна

У сучасному науковому та художньому дискурсі проблема духовного зростання особистості посідає важливе місце, оскільки пов’язана з пошуком сенсу життя, формуванням цінностей та становленням внутрішньої гармонії. Роман Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою» (2012) порушує важливі питання сенсу життя, особистісного розвитку та внутрішніх змін людини під впливом життєвих обставин [3].

За словами Г. Шевченко, «Духовне самостояння особистості формується засобами духовного, морально-естетичного виховання, загальнолюдських цінностей, і вона стає духовно-багатою, незалежною, соціально зрілою, відповідальною і дисциплінованою» [6].